

VERDWENEN BEROEPENMANCE HURSEL, laatste
laatste Westendse vroedvrouw

door Georges Bloes

11. Mance Hursel,
laatste vroedvrouw te Westende

Tot kort na WO II gebeurden de meeste bevallingen thuis en was er nog maar weinig sprake van moederhuizen. Ook gediplomeerde vroedvrouwen waren zeer zeldzaam en de geneesheren werden meestal nog bijgestaan door een vroedvrouw of baker, zonder diploma, meer met een jarenlange ervaring, soms geërfd van moeder of kennis. Verkeerdelijk werd deze vrouw ook "minne" genoemd. Een minne is echter een vrouw, die een kind van een andere moeder voedt of zoogt. Zo'n vroedvrouw, en tevens de laatste te Westende in haar soort, was CLEMENCIA RAGAERT, echtgenote van

Pieter Hursel. "Mance", zo werd ze immers algemeen genoemd, werd te Westende geboren op 26 september 1865. Honderden kinderen heeft ze helpen op de wereld brengen. Ze werkte samen met tal van geneesheren uit de streek : Vanwalleghem en Beheydt uit Middelkerke, Debaecke, Allo en Vandewalle uit Nieuwpoort. Ook met dr. Vandevelde, maar toch het meest met dr. K. Loones, de nu nog praktikerende Westendse geneesheer.

De meeste kinderen van Westende en Lombardsijde kwamen met de hulp van Mance op de wereld. Eens de bevalling gedaan, bleef de vroedvrouw nog ongeveer een week in huis, niet alleen om de jonge moeder bij te staan, maar ook om het huishouden verder te beredderen.

Op de boerderij moest zij ook de rol van de boerin overnemen. Het gebeurde zelfs vaak, dat zij voor de bevalling alleen stond, wanneer de dokter elders geroepen werd of te laat gevraagd werd.

Mance was dikwijls de voorpost en de geneesheren lieten haar met een gerust hart, het voorbereidend werk doen.

EERSTE EN LAATSTE BEVALLING

De eerste bevalling met de hulp van Mance gebeurde op 6 december 1908 ten huize van mandenvlechter Rochus Boyden (zie Granningate okt. 1982), waar men een eerste geboorte verwachtte. Ze stond hier haar voorgangster "Sefa" bij. Deze laatste lustte wel een "druppel" en was niet verlegen om anderen een poets te bakken. Vader Rochus, als mandenmaker, had graag een opvolger voor zijn stiel gehad en hoopte op een zoon. Na de geboorte, waarbij de vader vroeger angstvallend geweerd werd, meldde "Sefa" onder invloed of niet - dat een zoon geboren werd. De overgelukkige vader ging, na zijn goed ingeduffeld kind vluchtig bekeken te hebben, het grote nieuws naar ouders en schoonouders melden. Toen hij echter thuis kwam en men bezig was de boorling te wassen,

"Goed zijn, was haar hartsoeug,
"Gedienstig zijn, haar eeredeug.

† BIDT GOD VOOR DE ZIEL †

van Mevrouw

CLEMENCIA-SOPHIA RAGAERT

WEDUWE VAN HEER PIETER HURSEL

geboren te Westende, den 26 September 1865, en
er overleden den 14 Mei 1943, na ontangen te
hebben het H. Oilsel.

Pijnlik valt het afsterven van de dierebare
Overledene, 780 plots, zoo onverwachts, zoo
alles omverwarpend wreed.

**HAAR LEVEN WAS GEHEEL EN AL,
LIEFDEVOLLE DIENSTBAARHEID.**

Daar waar een blijde gebeurtenis te wachten
viel; daar waar de ooswaer neeratrek met zijn
teedere vrucht, daar was Clemence steeds in volle
gedienstigheid. In dit punlijk doch gelukkig uur
stond zij menig moeder ter zij. Honderden en
nog honderden heeft zij gekoesterd in haar
armen in de eerste uren van haren bestaan.

Zij viel in de uitoefening van hár werk, in
'n geet van behulpsaamheid en dienstbaarheid
tot het uiterste.

*Dierbare Kinderen, Kleinkinderen en Achterklein-
kinderen, ik verlaat U; ik heb u, gij weet het,
alstijd wel bemind op de wereld, en nu heb ik u
voorgegaan naar den hemel. Blijf innig ver-
eenigd, dient God getrouw, blijft op den weg
der deugd en vergeet niet voor mij te bidden.*

*Blessde overvanten en talrijke Vrienden, ik bedank
u voor de wederkerige zegenenheid die gij
mij betoondet, en als laatste gunst vraag ik u
voor mij te bidden de:*

AKTEN VAN GELOOF, HOOP EN LIEFDE.

DRUKKERIJ JOB. INGHELRAM - MIDDELKERKE

12. Bidprentje van

Clemencia Ragaert (Mance Hursel)

Gabriël in een andere kamer was gaan slapen,, werd hij enkele uren later door zijn vrouw gealarmeerd. Ontsteld moest hij vaststellen, dat Mance, die in hetzelfde bed sliep van zijn pas bevallen vrouw, in elkaar was gezakt en stervend was. Pastoor Bore van Lombardsijde en dr. Loones werden er bij geroepen alsook de naaste familie. Geneeskundige hulp kon niet meer baten en, nadat zij enkele uren voordien de geboorte van een nieuw leven had helpen mogelijk maken, eindigde hier haar eigen leven. Dezelfde nacht werd het lijk met de koets van G. Vannecke en het paard van Marcel Ghyllebert naar haar huis in de Schuddebeurzeweg overgebracht, alhoewel het vervoer van een dode - en dan zeker in oorlogstijd - verboden was.

bemerkte hij, dat hij vader geworden was van een dochter, die Madeleine genoemd werd en later onderwijzeres zou worden aan de gemeenteschool van Lombardsijde. Gelukkig viel 6 december dat jaar op een zondag. Wellicht zou Rochus anders op het gemeentehuis een zoon aangegeven hebben, met alle gevolgen vandien.

In het gezin van landbouwer Gabriël Vannecke-Gunst, aan de Prinsenvelddreef, zou Mance op 14 mei 1943 haar laatste accouchement doen. Ze werd er geroepen voor de geboorte van een eerste kind en alles verliep normaal. Een flinke dochter (Liliane +1981) werd geboren. Toen vader

Voor de verdere hulp ten huizen van G. Vannecke werd dan beroep gedaan op Lena Knockaert uit Lombardsijde, die dit beroep maar een 5-tal jaren uitoefende en er definitief mee stopte in 1945.

Vermelden we nog dat Mance zich dikwijls liet vergezellen door haar dochter Liza Hursel, gehuwd met René Niville. Verder waren daar ook nog Renilde Ghewy, echtgenote van Pietje Goethals, en ook nog Leonie Minne-Cogghe, beiden uit Lombardsijde.

Heel wat vrouwen met een zekere handigheid en ervaring en die, wat men zou noemen "sociaal bewogen waren", hielpen aldus in tijd van nood hun medemens.

Onder hen was Mance Hursel echter de primus.